

СТАНОВИЩЕ

Относно: дисертационен труд на Якоб Руб
на тема: „**Хибридна теория за многокритериално организиране на дейността на доброволци в реални ситуации на спасяване. Поведение на отговорност към националната сигурност**”,
за получаване на научна степен „**доктор на науките**” в Професионално направление 9.1 „Национална сигурност”, докторска програма „Управление в сферата на сигурността и обществения ред”

Автор на становището: доц д-р Галина Великова Милева, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”, ПН „Национална сигурност”, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Национална сигурност)”

Настоящото становище е изготвено въз основа на Заповед № 401 от 14.06.2021 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” относно определяне състав на научно жури и представени: дисертационен труд, автореферат, автобиография, списък с публикации, справка с цитиранията на автора.

Представените материали **съответстват** на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ и Наредба № 12 на ВСУ „Черноризец Храбър“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките”. **Процедурата** по защитата е **коректно спазена**.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Представеният научен труд е в обем от 245 страници и е структуриран в следните части: анотация, списък на съкращенията, въведение, три глави с по три параграфа, основни изводи и препоръки, списък на използваните източници и приложения в допълнителен обем от 145 с. (общо 390 с.) Основният текст съдържа 11 таблици и 4 фигури, поместени са 4 приложения, в които детайлно са описани научните резултати от емпиричното изследване. Библиографската справка се състои от 271 източника на английски и руски език. Убедено считам, че авторът познава най-съвременните научни и практико-приложни разработки в предметната област, което е предпоставка за откриване на нерешени проблеми, изследване и достигане до съответните методологически обобщения и аргументирани препоръки.

Авторът на дисертационния труд е утвърден учен и изследовател в областта на социалните науки и националната сигурност, бизнесмен, писател и публицист, който провежда интердисциплинарни изследвания в области като

право, криминология, национална сигурност, обща психология и организационна психология. Заемал е висши ръководни длъжности като вицепрезидент в компании, мениджър на клонове и съ-изпълнителен директор. Якоб Руб има присъдени дванадесет академични степени, включително доктор по право и доктор по национална сигурност. В момента е докторант по психология и икономика.

Дисертацията е посветена на **актуални** и интересни от изследователска гледна точка и **значими** за практиката **проблеми**, отнасящи се до предизвикателствата пред организацията на дейността на спасителното доброволчество при извънредни ситуации в Държавата Израел в контекста на защитата на националната сигурност. Независимо, че различни аспекти на тази проблематика са били предмет на анализ в изследванията на редица учени, които са коректно проучени и цитирани в настоящото изследване, авторът фокусира изследователския си интерес към все още нерешени въпроси относно необходимостта от формиране на нов модел на подбор на спасители-доброволци на основата на създаване и демонстриране на автентична хибридна теория на доброволчеството, способна да обясни и оцени понятието „личност с присъщите за спасител характеристики“ на организирани спасители-доброволци. Целта на изследването е постигната, а именно формулиране на предложение за разработване на валиден метод за прогнозна оценка на потенциалните организирани спасители-доброволци чрез предхождащи наемането тестове като неразделна част от процеса на предотвратяване и елиминиране на наемането на неподходящи кандидати за организирани спасители-доброволци в областта на националната сигурност.

Авторът на дисертационното изследване демонстрира **много добро познаване** на изследвания проблем. Използването на академичната литература свидетелства за умението му критично да анализира теоретични концепции и практически подходи, да систематизира основни идеи и да разкрива перспективи за бъдещи изследвания и практически приложения.

Възприетата **структура** на разработката е обусловена от поставените цел и задачи, като определят по подходящ начин концептуалната рамка и логическия план за провеждане на задълбочено проучване, оценяване и анализиране – с цел развиване на теоретически и методологически постановки и получаване на значими практико-приложни резултати.

Във **въведението** е обоснована актуалността на темата, определени са основният научен проблем, целта, задачите, обектът, предметът и ограниченията на изследването. Изведени са основна научна теза и подтези. Представена е методологията на изследването, обоснована е теоретичната и практическа значимост на получените резултати.

В процеса на доказване на авторовите идеи, в отделните структурни части на дисертационното изследване са постигнати конкретни **научни, научно-приложни и приложни резултати**, от които като по-съществени могат да се открият:

1) Доразвит и обогатен е понятийният апарат, отнасящ се до спасителното доброволчество като съществен елемент от системата на националната сигурност.

2) Предложени са модели (профили), които съдържат по-пълно описание на спасителите като цяло на базата на комбинация от пет личностни характеристики, които могат да бъдат идентифицирани при аварийно-медицинските, полицейски или пожаро-спасителни доброволци.

3) Доказана е валидността на Ирационалната теория при обяснение на поведението на спасителя-доброволец при извънредни ситуации.

4) Доказана е необходимостта от формулиране на нова методология за предварително проучване на потенциалната способност за изпълнение на доброволчески действия на базата на Теорията за ирационалния избор с цел повишаване ефективността при спасяване.

5) Обоснован и концептуализиран е инструментариум за оценка с включване на тестове, прилагани при наемането на лица като спасители-доброволци, целящи избягване назначаването на неподходящи лица в спасителните организации.

Заключението представлява подходящо обобщение на резултатите от дисертационното изследване. Направените изводи следват от текста, логични са и отразяват приложената методология в конкретната проблематика. Предложенията са обосновани и приложими, произтичат от анализа на съвременното състояние на изследвания проблем и са насочени към тяхното решаване.

II. ОЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Оригиналността на научния труд намира израз в проучване, систематизиране и доразвиване на теоретичните виждания и дискусии по разглежданата проблематика, както и предлагането на нови подходи и идеи за усъвършенстване на системата на «организираното спасително доброволчество» в Израел и други държави с цел повишаване на неговата ефективност при извънредни ситуации.

Приемам посочените в автореферата **приноси**, които, макар и да се нуждаят от прецизиране и редактиране, отразяват постигнатите резултати в дисертационното изследване. Те са лично дело на кандидата и в преобладаващата си част имат характер на доразвиване и обогатяване на съществуващи знания с нови изследвания, както и приложение на научни постижения в практиката.

Със значима самостоятелна **научноизследователска стойност** са надградените, обогатени и доразвити знания за:

- дефинирането и доказването, че постиженията на психологията са основополагащи при анализа, прогнозирането и развитието на

доброволчеството по отношение на потенциалните спасители-доброволци в спасителни организации;

- подходът към определяне на концепцията за спасителното доброволчество като социологически-психо-генетично-религиозен феномен и съвкупност от алтруистични черти.

Иновативна **практико-приложна стойност** имат:

- предложения интегриращ модел САРИ (R.E.D.U.C.E model) за вземане на решения с висок риск за живота на доброволеца по време на извънредна ситуация; модел, който повишава разбирането за същността на рисковото поведение;

- разработения инструментариум с включване на тестове, предхождащи наемането на лица като спасители-доброволци, които тестове се базират на постулатите на Ирационалната теория и представляват ефикасен начин за избягване назначаването на неподходящи лица в спасителните организации;

- направените практически препоръки за внедряване на методология за предварително намаляване на несъответствията при лицата, желаещи да станат доброволци в спасителните служби чрез определяне на т.нар. „Коефициент на личността“ на потенциалния доброволец, позволяващ да се определи вероятността от проява на само-алтруизъм в извънредни ситуации, обусловена от личностните характеристики.

III. БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ КЪМ ДОКТОРАНТА

Нямам съществени бележки към дисертационния труд, но с цел неговото усъвършенстване бих отбелязала следното:

1) Наблюдава се сериозен дисбаланс в обема на основните части на разработката – третата глава е два пъти по-малка спрямо първите две части;

2) Препоръчително е да се уеднакви подходът за цитиране на литературните източници. В дисертационното изследване са използвани и двата подхода на цитиране – (посочване на източниците в основния текст (в скоби) и цитиране „под линия“);

3) Стилът и езикът на изложението в автореферата търпят прецизиране;

4) Приносите в дисертационното изследване биха могли да бъдат по-добре формулирани и по-ясно систематизирани като се обособят в три групи: научни, научно-приложни и приложни. Към момента са групирани в две групи;

5) Препоръчвам трудът да бъде преведен на български език и публикуван поради актуалността си и непознатия до този момент в България изследователски ракурс към проблема с доброволчеството.

Посочените бележки и препоръки **не намаляват достойнствата** на разработката и не оказват влияние върху положителната ми оценка на дисертационния труд.

IV. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторефератът отразява релевантно структурата и съдържанието на труда и акцентира върху най-важните моменти и резултати от изследванията. Трябва да се отбележи обаче, че третата глава е по-ограничено представена. Якоб Руб има публикувани 13 научни труда, от които една авторска монография, осем от останалите публикации са самостоятелни, четири са в съавторство.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Демонстрираните **висока теоретична подготвеност** и аналитични способности са позволили на автора да разработи добросъвестно едно комплексно дисертационно изследване, което има не само теоретична, но и практическа значимост и полезност.

Основните резултати, изводи и препоръки, които са представени за защита, са получени от автора **самостоятелно** и са изложени в негови научни публикации, които са цитирани от други автори. Изложеното до тук ми дава основание да приема дисертационният труд за **завършен**, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение. Налице са необходимите основания да препоръчам на членовете на уважаемото научно жури да гласуват „за” присъждане на **научната степен „доктор на науките”**, професионално направление 9.1 «Национална сигурност», докторска програма „ Управление в сферата на сигурността и обществения ред ” на д-р Якоб Руб.

24.06.2021 г.
гр. Варна

Изготвил становището:
(доц. д-р Галина Милева)